

El Pedró

Sant Salvador de Guardiola

Ubicació

Comarca:	Bages
Emplaçament	Al costat de l'església parroquial de Sant Salvador de Guardiola (Plaça de l'Església, s/n).
Alçada:	370
Coordenades:	
Latitud:	41.67352
Longitud:	1.76455
UTM Est (X):	397161
UTM Nord (Y):	4614266

Classificació

Número de fitxa	08098-159
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Element arquitectònic
Estil / època:	Modern
Segle	XVII-XVIII
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada
Titular:	Bisbat de Vic
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dc., 05/08/2015 - 02:00

Descripció

Petit promontori rocós amb una creu, situat uns 60 metres al nord de l'església parroquial de Sant Salvador de Guardiola, que és el lloc on tradicionalment es fa el ritual de beneir el terme. L'indret es troba al costat

d'un carrer, i actualment ha quedat envoltat per les cases d'un terreny urbanitzat. Una petita rampa feta de pedra permet accedir al damunt d'un rocam de conglomerat, on hi ha un senzill altar de pedra amb una creu de ferro. Està perfectament orientada en l'eix est/oest. El petit replà del pedró és delimitat per dues baranes d'obra. L'indret queda sota el turó de cal Miralda (l'antic castell) però manté una posició elevada, amb una bona panoràmica sobre el territori de l'entorn, especialment vers el pla de Bages. El ritual de benedicció del terme que s'hi fa per Sant Marc (entorn del 25 d'abril) forma part de la popular Festa del Panellet. Antigament durant el ritual de benedicció el capellà llegia un evangeli en cadascuna de les quatre direccions dels punts cardinals i feia la corresponent benedicció amb el salpàs. Actualment només es llegeix un evangeli i, en acabat, es fa la benedicció dels panets i del vi.

Història

L'església parroquial de Sant Salvador de Guardiola es va traslladar a aquest indret l'any 1640. Ignorem si en aquesta data (o fins i tot abans) el ritual de beneir el terme ja es feia en aquest "pedró". La benedicció del terme és un ritual de reminiscències paganes en el qual els feligresos rendien culte al territori del seu entorn i el beneïen per protegir-lo de qualsevol contratemps. A Sant Salvador de Guardiola el dia 25 d'abril, per Sant Marc, es celebra la Festa del Panellet que, des de temps immemorials, va associada també a la benedicció del terme des del pedró. I és que l'origen de la celebració de Sant Marc cal cercar-lo en rituals agraris primitius que es feien en aquest moment de la primavera, just quan el blat comença a créixer. Segons el refranyer: per Sant Jordi espiga d'ordi, per Sant Marc espiga de blat, o bé Sant Marc gardeu-nos del blat. Una tradició afirma que, en un temps del passat, les llagostes i altres plagues del camp eren molt més grosses que ara, destruïen els conreus i mataven les persones. Sant Marc les va reduir a la mida actual i els va fer perdre la força. En agraïment, foren instituïdes tres processons, popularment anomenades lledànies, que tenien per objecte la protecció dels fruits de la terra (AMADES, 1990: 308). Les processons donaven la volta per tot el terme i cada una tenia un significat diferent: la primera preservar les herbes, la segona els grans i cereals, i la tercera els fruits de la vinya.

Des d'aquesta perspectiva, les dues tradicions (la protecció del terme i el repartiment de panellets) estan vinculades segons una lògica clara i coherent: protegir els camps, d'on surt el blat amb el qual s'elabora el pa, que és la base de l'alimentació. Així, el repartiment de panellets s'ha d'entendre com un ritual enfocat tant a conjurar el perill de la fam com a afavorir la solidaritat entre els més necessitats. De fet, originàriament en molts pobles es considerava els panellets com una almoïna que aquest dia s'oferia als pobres. En alguns llocs era tradició guardar el panet tot l'any; això volia dir que no s'havien passat privacions. A Guardiola una part del panellet es guardava en un calaix perquè de pa no en faltés mai. També el guardaven per quan hi havia temporals. Llavors el posaven junt amb un ciri del Monument, l'encenien i resaven una oració. Algunes famílies el guardaven fins el dinar de Festa Major i llavors se'l repartien a trossets per tota la família i se'l menjaven dient aquesta oració: "Aquest pa beneït em menjo/ no me'l meno ni per fam ni per deler/ si la mort em ve sobtada/ que em valgui de sagrament". Així mateix, també es considerava que els panets en si tenien propietats curatives, que guardaven dels llamps o que protegien contra la mala estrugança. A la Maçana de Rajadell se'ls atribuïa la gràcia de guarir de dolor de febres, de quartanes i d'afavorir els parts, i a molts indrets del pla de Bages era costum posar-los dins de canons de canya i penjar-los pels arbres, en la creença que els preservaven de tota mena de danys (AMADES, 1990: 310). A Guardiola també en donaven als gossos, cavalls i altre bestiar, i en posaven un trosset junt amb una branqueta d'arç beneït el dia de Sant Pere Màrtir a les vores de les vinyes, en un lloc una mica elevat, per protegir de les pedregades.

Bibliografia

Anònim (2014). Festivitat de Sant Marc i repartiment del Panellet. Sant Salvador de Guardiola. Reculls de la Guíxola, núm. 2. Cercle Cultural la Guíxola.

BALLÚS, Glòria (2000). Guia de Festes del Bages. Centre d'Estudis del Bages, Manresa. P. 204-205

CAPDEVILA, Jaume (2001). "La Festa del Panellet". Ressonà, núm. 16. Juny 2001.

CAPDEVILA PLANS, Jaume (1997). Quaderns de la Guíxola, núm. 5 (gener de 1997), Cercle Cultural la Guíxola, Sant Salvador de Guardiola.

FARGAS MORERA, Fèlix (2009). Recull de dites, frases fetes i refranys que es deien, i es diuen, a Salelles, p. 78.

PARROT ALSINA, Valentí; FARGAS TATJER, Valentí; FARRERAS OLLER, Angeleta; LLOBET VILA, Pere (1998). "Tradicions . Vells costums, jocs d'infants. Sant Salvador de Guardiola / Salelles". Quaderns de la Guíxola, núm. 7 (abril, 1998), pp. 15-16, 21-22

SUADES, Jordi (1991). "La festa del panellet a Vallhonestà", Dovella, núm. 37. Manresa (aril 1991), pp. 14-15.

